

อาสาสมัครกับสุขภาวะทางปัญญา

จิตอาสาในฐานะช่องทางเรียนรู้สุขภาวะทางปัญญาและพัฒนาจิตวิญญาณ

(Turn Any Volunteer Opportunity Into Spiritual Transformation)

งานประชุมระดับชาติด้านการอาสาสมัคร ครั้งที่ 1 วันที่ 7 พค. 58 เวลา 11.15 – 12.30 น.
ห้องโสตทัศนฯ ชั้น 5 ศูนย์สนเทศและหอสมุด อาคารไอเสว สุทธิพิทักษ์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

องค์กรรับผิดชอบ : ธนาคารจิตอาสา

วิทยากร

1. ดร.สุปรียาส์ กาญจนพิศศาล ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล
2. คุณชัยฤทธิ์ อิ่มเจริญ ฟาร์มสุข ไอศกรีม
3. คุณอารีย์ โพธิ์ศรี กลุ่มอาสาสมัคร อนุรักษ์สิ่งดีงาม
4. ดร.สรยุทธ รัตนพจนารถ ธนาคารจิตอาสา (ผู้ดำเนินรายการ)

รูปแบบในการดำเนินการประชุม : เวทีเสวนาอย่างมีส่วนร่วมระหว่างวิทยากรและผู้เข้าร่วมประชุม

สรุปรายละเอียดของการประชุม

การเสวนาได้ร่วมกันสืบค้นความรู้จากประสบการณ์ตรงของวิทยากร และหลักการแนวคิดของการเรียนรู้สุขภาวะทางปัญญา ในสาระสำคัญ 2 ส่วน ได้แก่ คุณค่าของการทำงานอาสาที่สร้างสุขภาวะทางปัญญา และปัจจัยที่ส่งผลให้งานอาสาสมัครมีการเรียนรู้สุขภาวะทางปัญญาและพัฒนาจิตวิญญาณ ดังนี้

ส่วนแรกในเรื่องคุณค่าของการทำงานอาสาที่สร้างสุขภาวะทางปัญญานั้น พบว่า แม้บุคคลจะมีประสบการณ์เริ่มเป็นอาสาสมัครต่างที่มาและต่างลักษณะงานกัน เช่น กรณีของคุณอารีย์มีจุดเริ่มจากการไปช่วยงานที่วัดตามคำสั่งคุณยาย ขณะที่คุณชัยฤทธิ์เริ่มจากการตั้งคำถามว่า ทำไมคนที่ทำอาสาสมัครจึงต้องทุ่มเทขนาดนั้น แต่ทั้งสองท่านได้พบจุดร่วมเดียวกัน คืองานอาสาทำให้ได้รู้จักเข้าใจตนเอง เห็นความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างผู้คน และเชื่อมโยงความรู้สู่ตนเองได้ คุณอารีย์ได้เล่าว่าหลักธรรมทางพุทธศาสนาบางข้อเกิดความเข้าใจจากการทำงานอาสา เช่น หลักพรหมวิหาร 4 เรื่องอุเบกขา เป็นต้น

ข้อค้นพบเรื่องคุณค่าของการทำงานอาสาที่สอดคล้องเป็นไปตามหลักการแนวคิดของการเรียนรู้สุขภาวะทางปัญญาที่เป็นการค้นพบความสุขที่ไม่ใช่การเติมเต็มกิเลส แต่เป็นความสุขจากการให้ และจากประสบการณ์งานอาสาที่สะท้อนชัดเจนว่าได้เกิดทัศนคติอันเป็นพื้นฐานสู่สุขภาวะทางปัญญา 4 ประการ ดังที่พระไพศาล วิสาโล ได้ให้ไว้ ได้แก่

- 1) คิดถึงผู้อื่นมากกว่าตนเอง
- 2) ไม่พึ่งพิงความสุขทางวัตถุอย่างเดียว

3) เชื่อมั่นในความเพียรของตน

4) รู้จักคิดอย่างมีเหตุผลและเป็นประโยชน์เกื้อกูล

สำหรับปัจจัยที่ส่งผลให้งานอาชีวศึกษามีการเรียนรู้สู่สภาวะทางปัญญาและพัฒนาจิตวิญญาณนั้น ได้แก่

1) การออกแบบกระบวนการให้ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างอาสาสมัครและผู้จัดงาน รวมทั้งผู้รับความช่วยเหลือ โดยไม่มุ่งเน้นแต่ปริมาณของผลงานหรือประสิทธิผล 2) การให้ความสำคัญกับการสะท้อนตนเอง (Self Reflection) ของบุคคลทั้งด้านความคิดและความรู้สึกทั้งก่อนและหลังการลงมือทำ ตัวอย่างเช่น ในการจัดกิจกรรมของคุณชัยฤทธิ์ แม้ว่าบางครั้งด้วยจำนวนคนและรูปแบบของกิจกรรมทำให้เวลาไม่พอแต่ยังเปิดพื้นที่ในการสะท้อนตนเองของอาสาสมัครและคนทำงานร่วมกัน เป็นต้น 4) การสร้างความไว้วางใจและเปิดการรับฟังอย่างลึกซึ้ง ตลอดจน 5) การตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ให้แก่ตนเอง

งานอาสาสมัครสามารถส่งเสริมจิตอาสาและเป็นช่องทางเรียนรู้สู่สภาวะทางปัญญาและพัฒนาจิตวิญญาณได้ โดยเอื้อให้อาสาสมัครพบความสุขจากการให้ และเกิดทัศนคติอันเป็นพื้นฐานสู่สภาวะทางปัญญา ซึ่งต้องมีการออกแบบและจัดกระบวนการที่ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสะท้อนตนเอง

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจากผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีข้อคิดเห็นเพิ่มเติม แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ เนื้อหา การดำเนินการประชุมและการนำไปปรับใช้

ในเรื่องของเนื้อหา ผู้เข้าร่วมมีความประทับใจในตัวอย่างวิทยากรทุกท่าน ได้ฟังคนที่เชื่อในสิ่งที่ตนเองทำ คนที่เกิดการเรียนรู้สู่สภาวะทางปัญญาและพัฒนาจิตวิญญาณ ว่าเป็นการเปลี่ยนผ่านสภาวะของตนเอง ครั้งแล้วครั้งเล่าจนจิตวิญญาณและการกระทำค่อยๆ กลืนเข้าเป็นเนื้อเดียว

ในส่วนของการดำเนินการประชุม การนำเสนอของวิทยากรน่าสนใจ และทำให้ผู้คิด เป็นหัวข้อที่ดีสำหรับผู้เริ่มต้นใหม่ แต่ผู้จัดงานเสวนาควรระบุด้วยว่าหัวข้อบรรยายนี้เหมาะสำหรับแก่คนกลุ่มใด เช่น ผู้เริ่มทำงานอาสาสมัคร, ผู้ที่ทำอาสาสมัครมานาน, ผู้ที่เป็นคนจัดกิจกรรมอาสาสมัคร ฯลฯ มีคำถามที่น่าสนใจหลายข้อหากมีพื้นที่ให้คนได้แสดงความคิดเห็นต่อคำถามเหล่านี้จะดีมาก

ประสบการณ์ของวิทยากรที่แตกต่างและหลากหลายทำให้เข้าใจว่า “จิตอาสา เพื่อประโยชน์เกื้อกูลผู้อื่น” ทำให้เกิดปิติ ความสุข ความอิมเมจใจ ทัศนคติที่ดีซึ่งเป็นพื้นฐานสู่สภาวะทางปัญญา เกิดความเข้าใจงานอาสาสมัครที่เห็นงานอาสาสมัครให้เป็นพื้นที่การเรียนรู้ด้านใน เห็นภาพการทำงานอาสาสมัครในฐานะช่องทางเรียนรู้สู่สภาวะทางปัญญาและพัฒนาจิตวิญญาณมากขึ้น

การนำไปปรับใช้ สำหรับในการนำกิจกรรม ผู้จัดกิจกรรมอาสาสมัครต้องฝึกฝนเรื่องสภาวะข้างใน อีกพอสมควร ได้พาผู้คนกลับมาใคร่ครวญตนเองมากขึ้น ฟังผู้อื่นให้มากขึ้น การไว้ใจและเชื่อใจอาสาสมัคร ที่ร่วมกิจกรรม เจ้าหน้าที่องค์กรที่เป็นคนจัดกิจกรรมอาสาสมัครจะนำความรู้ที่ได้จากการประชุมไป ออกแบบงานในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการทำงาน

งานอาสาสมัครไม่เพียงเป็นงานทางสังคมที่เกิดขึ้นโดยสมัครใจโดยไม่หวังผลตอบแทนเท่านั้น แต่ ให้อีกบุคคลได้เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น และเห็นความสำคัญของการอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูล การวาง มาตรการหรือกติกาเพื่อสร้างจิตอาสาจึงควรเปิดโอกาสให้บุคคลได้เข้าถึงงานอาสาที่หลากหลายแตกต่าง กันตามความสนใจ และสนับสนุนการเรียนรู้จากการใคร่ครวญสังเกตตนเอง ให้ความสำคัญกับการฝึก สะท้อนความรู้สึกรู้สึกและความคิดของทุกฝ่าย และเน้นเป้าหมายการพัฒนาตนมากกว่าวัดผลสำเร็จเชิง ปริมาณ